ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 263/2 од 23. 02. 2022, а у складу с чланом 11 Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета, изабрани смо у Комисију за припрему извештаја о кандидатима који су се јавили на конкурс за избор једног ванредног професора за ужу научну област Јапанологија, предмет Јапански језик и књижевност. Пошто смо се упознали са приложеном документацијом, част нам је да Изборном већу поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс за ванредног професора за ужу научну област Јапанологија, предмет Јапански језик и књижевност, објављен у листу *Послови* бр. 970 од 26. 01. 2022. године, пријавио се један кандидат, др ДАЛИБОР КЛИЧКОВИЋ, ванредни професор за јапански језик и књижевност на Катедри за оријенталистику Филолошког факултета у Београду.

Уз пријаву на конкурс кандидат др Далибор Кличковић приложио је следећи материјал: биографију, списак радова и радове, оверену фотокопију дипломе о завршеним основним студијама, оверену фотокопију дипломе о стеченом научном степену магистра филолошких наука, оверену фотокопију дипломе о стеченом научном степену доктора филолошких наука, изјаву о изворности, Извод из матичне књиге рођених и Уверење о држављанству, потврду Матице српске о чланству и потврду Амбасаде Јапана о сарадњи.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Кандидат др Далибор Кличковић рођен је 27. 02. 1974. године у Пакрацу. Гимназију културолошко-језичког смера у Смедереву завршио је 1993. године. Дипломирао је на групи за јапански језик и књижевност на Филолошком факултету у Београду 24. 07. 1997. године, с просечном оценом 9.77. По завршетку студија, као стипендиста Министарства за науку и образовање Владе Јапана, годину дана је боравио на Универзитету Васеда у Токију.

Магистарски рад са темом *Интертекстуалност у делима из прве развојне фазе Рјуносукеа Акутагаве* одбранио је на Филолошком факултету 26. 09. 2006. године, пред комисијом коју си чинили проф. др Кајоко Јамасаки (ментор), проф. др Адријана Марчетић и др Саша Радојчић. Докторску дисертацију *Нацуме Сосеки и зен будизам* одбранио је на истом факултету 19. 10. 2011. године, с комисијом у следећем саставу: проф. др Кајоко Јамасаки (ментор), проф. др Адријана Марчетић, др Саша Радојчић.

Рад у настави почео је 1998. године на Катедри за оријенталистику Филолошког факултета Универзитета у Београду, као спољни сарадник за предмет Јапански језик и књижевност, а јуна 1999. године изабран је за асистента-приправника, за предмет Јапански језик и књижевност. Као асистент за исти предмет радио је од 26. 04. 2007. године, а поновни избор обављен је 29. 09. 2010. године. У звање доцента за ужу научну област Јапанологија, предмет Јапански језик и књижевност, изабран је 15. 05. 2012. године. У звање ванредног професора за ужу научну област Јапанологија, предмет Јапански језик и књижевност, изабран је 20. 06. 2017. године.

У периоду од последњег избора у звање ванредног професора кандидат је потврдио и унапредио своје богато педагошко искуство. Успешно држи наставу из научне области Јапанологија, методолошки веома захтевне будући да подразумева истовремени приступ како темама из области језика тако и онима из подручја књижевности, односно културе. У условима теоријског усложњавања јапанологије као матичне научне области, помно прати најновије тенденције, од методике наставе јапанског као страног, па до савремених перспектива на пољу књижевности и културе Јапана.

Поред ангажовања у настави, др Кличковић бави се континуирано стручним и научним радом, који обухвата учешће на научним скуповима и објављивање критичко-есејистичких радова из домена књижевности и културе, што потврђује библиографија радова кандидата.

На српски језик преводи књижевна дела, али и научну литературу. Од већег броја превода, свакако треба поменути скорашњу *Антологију јапанског есеја* (приредила проф. др Кајоко Јамасаки, Службени гласник, 2020), прву збирку јапанског есеја код нас. Био је учесник групе преводилаца с Филолошког факултета који су са старојапанског оригинала превели књигу *Кођики* (Рад, 2008). Српски превод ове књиге, по многима појединачно најзначајнијег јапанског књижевно-религиозног списа, нашао се у ужем избору за награду „Милош Н. Ђурић“, а додељена му је Специјална награда Удружења књижевних преводилаца Јапана.

Учествовао је у организацији и реализовању више научних скупова. Активно сарађује с другим установама у представљању јапанске културе. Координатор је за реализацију тестирања из

јапанског језика (JLPT), званичне међународне провере знања јапанског језика.

Ужа подручја научног интересовања др Далибора Кличковића обухватају, као што то потврђује достављена библиографија, неколико поља: јапанска књижевна историја; мисао и духовна култура Јапана; превођење.

2. БИБЛИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Од последњег избора у звање ванредног професора 20. 06. 2017. године кандидат је објавио следеће радове:

Радови у домаћем часопису међународног значаја (верификованом посебном одлуком):

1. „Инкултурација или трансформација: хришћанство у роману *Тишина* јапанског писца Ендо Шусакуа“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књига LXVIII, Свеска 1, Нови Сад, 2020, стр. 113-133. ISSN 0543-1220 | UDC 82 (05)

M24

2. „Записано у времену: пола века србистике у Јапану“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, Нови Сад, књига LXVI, Свеска 3, 2018, стр. 1042-1045. ISSN 0543-1220 | UDC 82 (05)

M24

Рад у водећем домаћем часопису националног значаја:

1. „Маска у јапанском позоришту *но* као посредник у комуникацији унутарњег и спољашњег“, *Култура*, Београд, 155, 2017, стр. 113-133. ISSN 0023-5164 | УДК 316.7

M 51

2. „Поређење будистичког поимања несталности света у јапанском делу *Хоџоки* и схватања пролазности у старој српској књижевности“, *Култура*, Београд, 158, 2018, стр. 165-184. ISSN 0023-5164 | УДК 316.7

M 51

Саопштење с међународног скупа штампано у целини:

1. „Сусрет класичне јапанске и старе српске књижевности“. *Оријенталистика јуче-данас-сутра*, Београд, Филолошки факултет, 2019, стр. 669-684. ISBN 978-86-6153-609-0

M 33

Саопштење са скупа од националног значаја штампано у целини:

1. „Како употребити празнину: зен-будизам као празна парадигма“. *Уметност, медији, комуникације: нови приступи, нове парадигме*, Београд, Факултет Савремених уметности, 2022, стр. 123-147. ISBN 978-86-87175-11-2 (FSA) **М 63**

Саопштења са научног скупа штампано у изводу

1. „Како употребити празнину: зен-будизам као празна парадигма“, *Зборник резимеа (Book of Abstracts)* с међународне научне конференције *Уметност, медији, комуникације: нови приступи, нове парадигме* (Факултет савремених уметности, 28. новембар 2020), стр. 22. ISBN 978-86-87175-05-1

М 64

2. „Јапан у интерпретацији: тумачење као креирање културе“, *Зборник резимеа (Book of Abstracts)* с међународне научне конференције *Проблем интерпретације* (Факултет савремених уметности, 27. новембар 2021), стр. 48. ISBN 978-86-87175-10-5

М 64

Поглавље у књизи

1. *Поговор* у књизи: *Антологија јапанског есеја*, Београд, Службени гласник, 2020, стр. 207-216. ISBN 978-86-519-2513-2

Преводи

1. *Антологија јапанског есеја*, Београд, Службени гласник, 2020, 234 стр. ISBN 978-86-519-2513-2

Менторство и учешће у комисијама

Учешће у комисији за преглед и оцену завршног рада на докторским студијама:

1. Члан комисије за преглед и оцену докторске дисертације „Дела Јасунари Кавабате, Казуо Ишигуроа и Харуки Муракамија и њихов допринос међукултурној комуникацији Јапана и Србије“, кандидата мср Светлане Грубор, 2021.
2. Члан комисије за преглед и оцену докторске дисертације „Modernity in Japan and Serbia in the Second Half of the 19th Century“, кандидата мср Саве Поповића, 2021.

Менторство на мастер студијама

1. Дарко Иконић (2012/11101): „Зен будизам у ратничкој класи у Јапану“ (одбрањено септембра 2018)

2. Срђан Штављанин (2013/10872): „Однос бакуфуа и зен будизма током периода Камакура“ (одбрањено септембра 2019)

Учешће у комисији за одбрану завршног рада на мастер студијама:
1. Александра Јанић (2015/10518): „Поетика отуђења: Мотив метаморфозе у драмском тексту Абе Кобоа *Човек који је постао штап*“ (ментор: проф. др Кајоко Јамасаки; одбрањено фебруара 2021).

Чланство у стручним и научним организацијама
- Управни одбор Друштва јапанолога Србије
- Европска асоцијација јапанолога (EAJS)
- Члан сарадник Матице српске
- Потпредседник Друштва пријатеља Универзитета у Окајами

Селективни библиографски и други подаци од значаја за научни, наставни и стручни рад до претходног избора у звање (20. 06. 2017)

Монографије
1. *Зен будизам и јапанска модерна: ни са небом ни са самим собом*, Албатрос Плус, Београд, 2014, 306 стр. ISBN 978-86-6081-135-8
2. *Између речи и просветљења: будизам и стара јапанска књижевност*, Албатрос Плус, 2016, 254 стр. ISBN 978-86-6081-240-9

Електронске монографије
1. *Shokyu nihongo – yomimono* (Уџбеник јапанског језика за почетни степен – текстови за читање), Токио, децембар 2008. (7 стр.; 14,051 bytes)
http://jplang.tufs.ac.jp: JPLANG (e-learning material developed by the government-subsidized project at Tokyo University of Foreign Studies) – e-Japanese-Japanese language material on the Internet. (сарадник у изради електронског уџбеника)

Приређена научна монографија
1. Фумихико Суеки, *Историја јапанске религије* (превео и приредио Далибор Кличковић), Албатрос Плус, Београд, 2016, 302 стр. ISBN 978-86-6081-208-9

Рад у међународном часопису

1.「セルビア歴史の終わり:日本文化との接触を通して新しい存在次元を求めて」

(„Потрага за новим егзистенцијалним искуством кроз сусрет с јапанском културом“), 岡山大学文学部紀要 (*Зборник Филолошког факултета Универзитета у Окајами*, Јапан), бр. 59, јул 2013, стр. 121-145. ISSN 0285-4864

Радови у домаћем часопису међународног значаја (верификованом посебном одлуком)

1. „Нацуме Сосеки и зен будизам“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књига LXII, Свеска 2, Нови Сад, 2014, стр. 509-527. ISSN 0543-1220

2. „*Писма из Јапана*: сведочанство о сусретању времена̂, континената и судбина̂“, *Зборник матице српске за друштвене науке*, бр. 152 (3/2015), Нови Сад, 2015, стр. 633-636. ISSN 0352-5732

Радови у водећем домаћем часопису националног значаја

1. „Опште одлике књижевности Нацуме Сосекија: од индивидуализма до његовог превладавања“, *Анали Филолошког факултета*, књ. XXVI, св. II, 2014, стр. 369-388. ISSN 0522-8468

2. „Интертекстуалност у приповеци ‘Каша од јамовог корена’“, *Наслеђе*, Филолошко-уметнички факултет, број 9, Крагујевац, 2008, стр. 131-153. ISSN 1820-1768

Рад у истакнутом тематском зборнику водећег националног значаја:

1. „Ђугјузу – лествица просветљења у зену“, *Оријенталистичко знамење: сећање на Марију Ђукановић (1923–1983)*, прир. Анђелка Митровић, Филолошки факултет, Београд, 2016, стр. 201-215. ISBN 978-86-6153-411-9

Саопштење с међународног скупа штампано у целини

1. „Bungaku wa doushite gengo ni hitsuyo ka“, *Nihongo ga bungaku to deau toki* (*Када се јапански језик сретне с књижевношћу*). Прир. Кајоко Јамасаки, Филолошки факултет, Београд, 2016, str. 42-43. ISBN 978-86-6153-368-6

2. „Неопходност сувишности: апотеоза сувишног човека у делима руских писаца и у стваралаштву јапанског писца Нацуме Сосекија“, *Светлост са истока: јапанска култура и ми* / Свет с востока: яапонская культура и мьи / Ex oriente lux: Japanese culture and we, Филолошки факултет, Београд, 2014, стр. 70-78. ISBN 978-86-6153-113-2

Превод изворног текста у облику монографије (стари језици)

1. *Кођики – Записи о древним догађајима* (*Kojiki*), прир. Оо но Јасумаро, превели са старојапанског језика Х. Ј. Вукелић, Д. Васић, Д. Кличковић и Д. Глумац, Београд, Рад, стр. 384, 2008. ISBN 978-86-09-00997-6

Предавања одржана на страним универзитетима по позиву

1. „Serubia bunka shikan: nihon tono deai wo tooshite“, Универзитет у Окајами, март 2012.
2. „Kotonaru bunka kara mita zen bukkyo“, Ханазоно универзитет, Кјото, март 2012.
3. „Natsume Soseki no kenkyu“, Саитама универзитет, децембар 2013.
4. „Sekai, hito, jidai wo tsunagu Hakuin“, предавање одржано на „Хакуин форуму“ у храму Зуиганђи, Јапан (симпозијум у организацији Међународног института за проучавање зен-будистичке културе Универзитета Ханазоно), август 2014.
5. „Serubia ni okeru nihon kenkyu“, Међународни центар за проучавање јапанске културе (Nichibunken), август 2014.

Организовање научних скупова

1. Члан организационог одбора међународног научног скупа *Видљиво и невидљиво*, уз учешће професора са Међународног института за проучавање јапанске кулуре из Кјота (Филолошки факултет, март 2014).
2. Члан организационог одбора међународног научног скупа из методике наставе јапанског језика, *Мрежа јапанолога Источне Европе*, са темом „Када се јапански језик сретне са књижевношћу”; пленарно предавање одржао је јапански књижевник Нацуки Икезава (Филолошки факултет, октобар 2015).
3. Члан организационог одбора научног скупа из области јапанологије *Japanese Studies: tradition and future quests* (Филолошки факултет, новембар 2016)

3. ПРЕГЛЕД И МИШЉЕЊЕ О ДОСАДАШЊЕМ НАУЧНОМ И СТРУЧНОМ РАДУ

Будући да су ранији радови кандидата др Далибора Кличковића приказани у реферату за његов избор у звање ванредног професора 2017. године, овде дајемо приказ радова објављених у периоду од претходног избора у звање ванредног професора.

Научни и стручни рад

Средишњи део научног рада др Кличковића односи се на књижевност, јапански језик и културу. Поље проучавања књижевности обухвата токове јапанске књижевне историје готово у целини, од древне до савремене. Др Кличковић проучава сложени однос књижевног стваралаштва према духовној традицији, особито према будизму, чиме се у Србији до сада готово нико није озбиљније бавио. При том др Кличковић посебну пажњу посвећује компаративном промишљању трансформација будистичке и православне хришћанске свести и њиховом преливању у естетске књижевне форме од средњег века до данас. Озбиљност увида и херменеутичких стремљења ка разумевању древних и модерних очитавања идентитетских пројекција и рефлекса у сфери духовнога, као битној одлици главних токова књижевног стварања у Јапану, кандидат је исказао и у ранијим монографијама, *Зен-будизам и јапанска модерна* и *Између речи и просветљења: будизам и стара јапанска књижевност*.

За нашу јавност, стручну и ширу, од нарочитог је значаја превод и приређивање монографије *Историја јапанске религије* (проф. др Фумихико Суеки; превео и приредио Далибор Кличковић, Албатрос Плус, Београд, 2016, 302 стр). Др Кличковић је успешно превео овај језички веома захтеван текст, прилажући му предговор под насловом „Антропологија јапанске религије: другачији вид трагања за божанским“, који је и сам надахнута научна студија, написана компаративним методом. За ово српско издање кандидат је посебно саставио велики број напомена које читаоцима омогућавају дубинско разумевање јапанске духовности. За припрему српског издања, по позиву је боравио у Међународном центру за проучавање јапанске културе.

Његов рад у овом пољу високо су оценили и јапански истраживачи будизма светског гласа, проф. др Фумихико Суеки (Међународни центар за проучавање јапанске културе) и проф. др Кацухиро Јошизава (Ханазоно универзитет), с којима је остварио одличну сарадњу.

У последње време, др Кличковић систематски продубљује занимање за концептуалне специфичности јапанске културе у оним аспектима који су плод интерпретативних стратегија, домаћих и страних. Имајући у виду светски тренд да до побуђивања занимања за Јапан међу студентском и широм популацијом данас најчешће долази посредством производа популарне културе, он се изнова обраћа питању њене специфичности, пратећи парадигму „вечито актуелног Јапана“ која се изводи не толико из реалности самога друштва колико исходи из селективног конструисања тог феномена

у уобразиљи и дискурсима Запада, но ништа мање и самог Јапана. О промени природе фасцинације Јапаном од 19. века до данас кандидат савременим приступом говори у свом излагању „Царевина у изградњи: зашто је Јапан (још увек) занимљив“, у склопу серије предавања поводом 95 година Катедре за оријенталистику.

Др Кличковић сарађује с редакцијама угледних часописа. Члан је рецензентског тима часописа *Књижевна историја*, *Наслеђе* и *Umjetnost riječi* (Хрватско филолошко друштво, Загреб). Изабран је за члана сарадника Матице српске, „на основу досадашњег учешћа у раду Одељења за књижевност и језик“, како се каже у образложењу (*у прилогу*). Приредио је темат „Шта је то средњи век: из перспективе дијалога Истока и Запада“ у часопису *Култура* (бр. 158, 2018).

У протеклом периоду био је члан организационог одбора двеју научних конференција: научног скупа „Шта је то средњи век: дијалог Истока и Запада“ (одржан 14. августа 2017. године) и 23. научног скупа европских наставника јапанског језика (АЈЕ; одржан 29-31. августа 2019. године).

Др Кличковић се у нашој стручној јавности одавно истакао и као књижевни преводилац који сарађује с нашим угледним издавачким кућама. У његова најзначајнија преводилачка остварења сврстава се и скорашња *Антологија јапанског есеја* (приредила проф. др Кајоко Јамасаки, Службени гласник, 2020), која се нашла у ужем избору за награду „Милош Н. Ђурић“.

На Филолошком факултету др Кличковић изабран је за члана Стручне комисије за утврђивање неакадемског понашања у изради рада „Корејске легенде и будистичко учење“ аутора Марка Грубачића (одлука бр. 2332/1).

Опис радова објављених од претходног избора у звање ванредног професора

У раду **„Инкултурација или трансформација: хришћанство у роману *Тишина* јапанског писца Ендо Шусакуа“** (*Зборник Матице српске за књижевност и језик,* Нови Сад, 68/1, 2020, 113-133) [M24] кандидат разматра рецепцију и адаптацију хришћанске вере и догмата у роману *Тишина* Ендо Шусакуа, по мишљењу многих најзначајнијега „католичког писца“ послератног Јапана. Др Кличковић особиту пажњу посвећује сложеној рецепцији хришћанства у Јапану, истичући да се појам *инкултурације* данас не да више ограничити само на мисионарске сусрете са страношћу хришћанске вере у првобитно нехришћанским културама. Ендо је, наглашава се, превасходно савремени писац и познавалац француске књижевности па хришћанско крштење код њега није

наишло само на отпор духовне матрице Јапана, већ се његова вера морала суочити и са свеприсутном неминовношћу модерног рационализма и атеизма.

Кандидат наглашава књижевноисторијски значај овог писца, сврставајући га у ону групу књижевника послератног Јапана који више не полажу право на аутентичност и целовитост субјекта у првом или трећем лицу, чему је тежила форма јапанског ја-романа на коју се они надовезују – али је не настављају. После покушаја суочавања с изазовом хришћанства код низа ранијих писаца, личност Христа код Ендоа најзад је прихваћена, што ће за њега значити и „ослабљена“ до потпуне кенозе у поистовећивању с онима најслабијима, колико с некоћ сурово прогоњеним јапанским хришћанима толико и са савременима савладаним духом раслабљености. Такав Христос у књижевности овога писца открива се у мајчинској самилости и у милосрђу типа сличног будистичком *бодхисатви*. За Ендоа, он је истодобно и субверзивна личност, она која *незвана* улази у његов живот и упорним позивима на светост подрива самовољу и неозбиљност појединца у времену распада моралног устројства и разградње вредности.

Др Кличковић сматра да се овај роман остварује као пишчево исповедање вере на начин довољно скрупулозан да биографски и елементи личне вере у њему не нарушавају интегритет књижевног текста. Упркос осуди католичких критичара, закључује се, Ендо успева да, попут Достојевског, своје интимне и сасвим савремене преокупације и сумње поводом вере као питања над питањима прикаже у форми историјског романа о универзалним и вечним човековим недоумицама.

У тексту **„Записано у времену: пола века србистике у Јапану“** (*Зборник Матице српске за књижевност и језик*, Нови Сад, 66/3, 2018, 113-133) [M24] др Кличковић, из позиције јапанолога и преводиоца једног дела радова уврштених у овај зборник о србистици у Јапану, настоји да нашој стручној јавности укаже на значај и досадашње резултате интердисциплинарних сусретања на релацији Србија-Јапан. У емпатијском односу према генерацијама јапанских слависта који су свој труд и стручност заложили колико у служби саме науке, толико и преузимали на себе својевсрни подвиг отимања од непостојања и заборава плодове интелектуалне и културне размене између Јапана и Србије, кандидат у овом тексту приказује улогу појединачних аутора заступљених у зборнику и њиховог дела.

Закључак који се доноси на крају важи, чини се, у науци уопште, те би могао послужити и као критеријум за предвиђање даље судбине српско-јапанских веза, пре свега оних у пољу науке: одрживост и квалитет интелектуалне сарадње обезбеђују се удруженим деловањем темељне наобразбе њених учесника и њиховог ентузијазма, али

ништа мање зависи и од компетентне интерпретације, те евалуације претходних резултата. Будући подаље од академских нужности и трендова, српско-јапанске научне везе у недостатку било којег од наведених елемената неће имати сигурну будућност.

У раду **„Сусрет класичне јапанске и старе српске књижевности“** (*Оријенталистика јуче-данас-сутра*, Београд, Филолошки факултет, 2019, 669-684) [M33] др Кличковић се, по први пут код нас, бави компаративним разматрањем неких од основних начела књижевности средњег века у Јапану и Србији. Истичући пре свега своју јапанолошку перспективу, др Кличковић проблематизује рецепцију јапанске књижевности средњег века најпре међу студентима јапанологије, а онда даје и осврт на опште претпоставке и чињенице у вези с рецепцијом старе књижевности у Јапану и Србији.

Примећујући да философска апофатичност, те нераздељивост религиозног и естетског у њима подједнако обликују позицију обеју књижевности суштински религиозног предзнака, кандидат запажа да се важна разлика међу њима састоји у томе да, кад је реч о тежњама српске књижевности, њен византијско-православни дух остаје погружен у есхатон и умну молитву, док насупрот томе јапанска средњовековна свест, па тако ни књижевност тог времена, не располажу јасним и коначним представама о универзалном смислу и току историје. О томе се каже следеће: *(...) Јапански дух, немајући представу о крају и сврси историје, још проналази слободе и оптимизма да се стварима заиграва. За њега, суштинске разлике између човека, буде и богова нема – он спасењу тежи, али, уместо да му хита, игром речи и мисли настоји да изобрази у природи, како се веровало, увек присутну иманентност просветљења* (стр. 682). Из ове различитости проистиче и можда најважнија разлика у онтологији и друштвеном статусу ових типова средњовековне књижевности: јапанска за разлику од српске остварује условну самосталност у односу на религиозну функцију, што, заједно с одређеним језичким континуитетом у Јапану, условљава и њен бољи пријем данас.

Др Кличковић даље образлаже разлоге, унутрашње и спољашње, боље савремене рецепције средњовековне јапанске литерарне уметности у односу на српску из истог раздобља, износећи претпоставку да су оне суштински једна другој извесно ближе него што им блиска може бити данашња читалачка свест у њиховим земљама. Кандидат примећује да се две књижевности, упркос свим својим различитостима, философски ипак сусрећу у некој врсти источњачког монизма, одакле и могућа основа њиховог поређења.

У раду **„Како употребити празнину: зен-будизам као празна парадигма“** (*Уметност, медији, комуникације: нови приступи, нове парадигме*, Београд, Факултет Савремених уметности, 2022, стр. 123-147) [M63] др Кличковић обрађује питање актуелности зен-

будизма данас, пре свега разматрајући његове капацитете да своје тумачење концепта *празнине* понуди савременој индивидуи као нову парадигму, епистемолошку, когнитивну и уопште – животну. У светлу вишедеценијске обимне експлоатације философије и естетике зена на Западу, поставља се питање какво значење данас може имати искуство будистичке празнине, ван хоризонта одређеног традицијом и историјом.

Будући да је реч о виду далекоисточне духовне дисциплине, снажно условљене контекстима свог развоја, др Кличковић разматра предуслове и могуће мотиве прихватања зена на Западу, испитујући разлику између доживљаја празнине/ништавила у традицији Истока и модерног нихилизма Запада. Осврнувши се на оно што назива деградацијом речи и растемељивањем смисла у савременом свету, кандидат сугерише да је човек данашњице, утврђен у својој „пост-ситуацији“ изван свих традицијом предвиђених смислова, склон томе да одговори на зов празнине као можда најприродније и најпродуктивније парадигме савремене научне мисли, у којој он данас неретко утемељује и визију своје будуће добробити.

Др Кличковић знатну пажњу посвећује анатомији будистичке празнине нарочито у тачкама њеног могућег деловања у егзистенцијалном вакууму савременог појединца, и то понајвише у контексту њене интерпретације у контексту модерне философије Јапана. Други ток излагања анализира примере практичне имплементације празнине у различитим праксама на Западу. У склопу закључног пасуса, износи се следећи закључак којим се афирмише парадигматична природа концепта празнине и језгровито сумира еволутивни пут који је он прешао од места постанка унутар будистичке епистеме па до стицања широке практичне употребљивости у данашње време: *Од унутарбудистичких расправа и утемељења новог будизма махајане с почетком наше ере, затим кроз векове теоријске и практичне еволуције у земљама северно од Индије, па све до 20. века на Западу, где је послужила као својеврсни хомеопатски лек против нихилизма и „онтолошке зависности“, бивајући чак проглашавана матрицом света у теоријско-епистемолошки не особито нужној али концептуално некако ипак пожељној корелацији с идејама савремене физике, идеја активне празнине развила се у корисну и делатну парадигму, способну да мотивише нову научну метафизику и побуди нови импулс ка општој теорији свега* (стр. 144).

Текст **„Маска у јапанском позоришту *но* као посредник у комуникацији унутарњег и спољашњег“** (*Култура*, Београд, 155, 2017, 113-133) [M51] део је тематске целине „Маска и маскирање“ (приредио проф. др Саша Радојчић) приређене за овај број часописа *Култура*. У овом раду др Кличковић се бави феноменологијом маске у традиционалном

јапанском позоришту *но*, најстаријом живом позоришном формом. Он истиче да разумевање драме *но*, као и других средњовековних уметничких форми, нужно мора бити ограничено – не толико и искључиво системом симбола, конвенција и видљивих компоненти, већ тиме што је, услед вишеструке промене парадигме мишљења, савременом гледаоцу немогуће постићи некадашње јединство религиозне, естетске и забављачке компоненте у овој и другим традиционалним извођачким уметностима (*геино*) Јапана. То јединство није само претпоставка савременог тумача, већ се оно са извесношћу може извести из драмске теорије Зеамија, утемељитеља позоришта *но*, и онога што се данас зна о пореклу ове сценске врсте у двојности њеног карактера између обредно-религиозног и забављачког.

Напомињући да Зеами није посебно теоретизовао значај и употребу маске глумаца, што поткрепљује тезу о томе да је у интерпретацију нужно укључити хоризонт оновремене публике која је заклањање лица конвенционално подразумевала и разумела, кандидат критични моменат разлаза са свешћу старих види у савременом потчињавању света его-идентитету, што је сасвим супротно Зеамијевој поетици. Личност се своди на природну огољеност лица и губи се интуитивно разумевање улоге маске као прекидача између двају модуса – овоземаљског и оностраног, односно као сигнала којим се сугерише смењивање планова перцепције од спољашњег ка унутрашњем. Савремени култ лица као својеврсног органа или транспарентног екрана што води у скривену унутрашњост, гарантујући трајни идентитет и интегритет његовог власника, у конфликту је с философијом маске и њеном улогом да означава моменат изненађења и радикалне трансформације. Туђа представљачкој верзији спознаје стварности, маска не само што симболично и ритуално означава другачији модалитет постојања, већ практично у њега уводи глумца, захтевајући и од гледалаца исти напор. У том преламању и инверзији ка унутрашњости, а уз претпоставку да то унутарње за средњи век није било тек психолошко наличје свесног дела личности, др Кличковић налази и значај маске као начела суспензије инертног погледа у циљу одигравања комплекснијег увида у подвојеност реалности – не ради неискрености и скривања, што је савремена перцепција маске, него маскирања као изоштравања фокуса искрености.

Рад **„Поређење будистичког поимања несталности света у јапанском делу *Хоћоки* и схватања пролазности у старој српској књижевности“** (*Култура*, Београд, 158, 2018, 165-184) [M51] настао је на основу излагања на научном скупу „Шта је то средњи век: дијалог Истока и Запада”, одржаног 14. августа 2017. године и објављен је као део тематске целине „Шта је то средњи век: из перспективе дијалога Истока и Запада“ (прир. др Далибор Кличковић).

У овом тексту кандидат развија раније занимање за компаративно проучавање естетике и мисли јапанског и српског средњег века, узимајући као тачку поређења мотивско-тематски комплекс несталности света. Полазећи од запажања да је перцепција пролазности каква се најчешће јавља у књижевности могућа тек у односу на доживљени временски ток, што се потврђује одговарајућим рефлексивним и афективним одговором, др Кличковић на примерима текстова из јапанске и српске књижевности, а на основу различитости хришћанске и будистичке сотериологије, те рефлектовања тих разлика у области естетског, испитује ове две варијанте у тумачењу исте универзалне теме. Временитост као основни основни услов и одређење људске егзистенције предуслов је религиозне мисли сваког организованог система веровања, и нужно чини важну компоненту књижевности проистекле из дате традиције.

Будизам у Јапану током средњег века, сматра кандидат, начелно не показује убедљиву склоност ка метафизичком удаљавању од свакодневне реалности па тако ни доживљај пролазности заступљен у књижевности, иако су њени носиоци често замонашене личности, не остаје у апстрактној онтологији нити нужно резултира у одлучном аскетизму, већ се испољава као општи сентимент према свету лишеном стабилног идентитета. Таква пролазност подразумевани је мотив или понекад чак, како каже кандидат, „псеудофилософски троп“, а не обавезујуће начело које песнички субјект води ка избављењу из света као јединoм циљу. Насупрот томе, у старој српској књижевности пролазност није самостална тема песничког бављења јер је поглед песника управљен даље, ка вечности. Мисао о пролазности за јапански дух често је највиши израз религиозне спознаје и последња реч. С друге стране, пролазност је у хришћанству тек одлика овога века, но не и будућег. Због тога оно може бити само „помоћна тема“ у функцији сећања на смрт и рашчаравања заводљивости света.

4. МИШЉЕЊЕ О ИСПУЊЕНОСТИ ДРУГИХ УСЛОВА

Оцена резултата педагошког рада

Др Далибор Кличковић савесно испуњава све наставне обавезе. Омиљен је и цењен наставник, предан раду са студентима, што потврђује висока оцена његовог рада у студентској евалуацији (4.56).

Води курсеве на основним и мастер академским студијама, као и на докторским студијама. На основнима је задужен за следеће предмете: Савремени јапански језик Г-5

и Г-7; Јапанска књижевност 3, 4, 5 и 6; Тумачење јапанског текста 2 и 4. На мастер студијама води предмет Зен-будизам и јапанска култура, а на докторскима предмет Зен-будизам и јапанска књижевност. Учествује у свим фазама припреме и реализације великог броја испита из јапанског језика и књижевности, па чак, у недостатку наставничког кадра, и оних за које није непосредно задужен. У школској 2020/21 години на званични захтев Филолошког факултета преузео је наставу на предмету Друштво и језик у Јапану спец (1, 2), услед помањкања наставника за тај предмет.

У настави из предмета Савремени јапански језик др Кличковић исказује јасну свест о потреби сталног методолошког преиспитивања и побољшавања наставе јапанског језика. Његов приступ методолошки је сличан начину подучавања страних студената на јапанским универзитетима и одликује га интензивно укључивање ванудбеничког материјала из различитих области. У исходу се захтева не само пасивно разумевање, већ се подстичу дискусија на јапанском језику, као и писмено изражавање на одређену тему. Показује занимање за укључивање јапанских књижевних текстова у наставу језика.

Оно по чему се др Кличковић посебно истиче у настави јапанског језика јесу вежбе из превођења са српскога на јапански језик, што се показало посебно корисним и добро прихваћеним. Студенти се обучавају у превођењу журналистичких текстова, али и краћих одломака из књижевних дела на јапански језик, што није честа пракса у настави јапанског језика као страног.

Остали изборни услови

За дугогодишњу сарадњу у јачању академских веза и допринос разумевању и пријатељству између Србије и Јапана др Кличковићу је додељено специјално признање амбасадора Јапана (2018. године), што сведочи о несумњивом доприносу широј заједници у сарадњи с угледним институцијама.

Др Кличковић је један од чланова одбора за реализацију JLPT-а (Провера знања јапанског језика као страног), међународног тестирања у организацији Јапанске фондације које се одржава на Филолошком фалултету у сарадњи с Амбасадом Јапана. Полагање овог теста неопходан је квалификациони услов за студије у Јапану, као и за запошљавање у јапанским предузећима, те се учешћем у његовом одржавању остварује још један значајан допринос др Кличковића унапређивању размене с Јапаном.

У склопу серије предавања поводом 95 година Катедре за оријенталистику, децембра 2021. године, др Кличковић је одржао предавање на тему „Царевина у изградњи: зашто је Јапан (још увек) занимљив“, које је било отворено за јавност.

Кандидат активно учествује у размени студента с јапанским универзитетима, пре свега с Токијским универзитетом за стране студије (TUFS) и Универзитетом у Окајами. Активно је ангажован као потпредседник Управног одбора Друштва пријатеља Универзитета у Окајами од 2014. године.

Др Кличковић је у оквиру програма Еразмус+ 2019. године боравио на Универзитету „Жан Жорес“ у Тулузу.

ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу свега изложеног, имајући у виду обим и квалитет научног, педагошког и стручног рада кандидата, Комисија једногласно закључује да др Далибор Кличковић испуњава прописане услове за поновни избор у звање ванредног професора. У целини гледано, др Далибор Кличковић је у протеклом периоду проширио поље свог научног интересовања и објавио значајне радове који то потврђују. Дао је видан и несумњив научни допринос јапанологији, посебно у пољу науке о књижевности, али и компаративног проучавања религије и мисли Јапана, области недовољно познатих и проучаваних у Србији. Угледу јапанологије такође доприноси веома савесним и иновативним радом на Групи за јапански језик и књижевност, запаженом улогом у представљању језика, књижевности и културе Јапана, те доприносом унапређивању веза Србије и Јапана. Посебно је вредна оцена његовог педагошког, наставног и менторског, рада, јасно исказана високим оценама добијеним евалуацијом студената.

Комисија, стога, с посебним задовољством, предлаже Изборном већу Филолошког факултета да др Далибора Кличковића поново изабере у звање и на радно место ванредног професора за ужу научну област Јапанологија, предмет Јапански језик и књижевност, те да му се поново заснује радни однос.

У Београду,

29. 03. 2022. године

Комисија:

др Кајоко Јамасаки,
редовни професор

_____

др Адријана Марчетић,
редовни професор

_____

др Ирена Срдановић,
ванредни професор

_____